

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARGA HASHAROTLAR BILAN TANISHTIRISH ORQALI EKOLOGIK TARBIYA BERISHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI

Yo'ldosheva Muattar Jamol qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim yo'nalishi birinchi kurs magistanti

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15190570>

Annotatsiya. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarga hasharotlar bilan tanishtirish orqali ekologik tarbiya berish mazmuni va ahamiyati haqida fikr-mulohaza bildirilgan.

Kalit so'zlar: maktabgacha yoshdagi bolalar, hasharotlar, ekologik tarbiya, metodika, hayvonlar, tanishtirish metodikasi.

СОДЕРЖАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ ДЕТЕЙ ДОШКОЛЬНОГО ВОЗРАСТА ПУТЕМ ЗНАКОМСТВА С НАСЕКОМЫМИ

Аннотация. В данной статье даются отзывы о содержании и важности предоставления экологического образования детям дошкольного возраста путем знакомства их с насекомыми.

Ключевые слова: дети дошкольного возраста, насекомые, экологическое образование, методика, животные, методика знакомства.

CONTENT OF PROVIDING ECOLOGICAL EDUCATION TO PRESCHOOL CHILDREN THROUGH INTRODUCTION TO INSECTS

Abstract. This article provides feedback on the content and importance of ecological education for preschool children through introduction to insects.

Keywords: preschool children, insects, ecological education, methodology, animals, introduction methodology.

Kirish. Jahon ilm-fanida global ekologik muammolarning barcha sohalar rivojiga, atrof-muhit barqarorligiga, ekologik vaziyat xususiyatlari va munosabatlar xarakteriga ta'sirini ilmiy-nazariy o'rganish, uning ijtimoiy munosabatlardagi rolini tadqiq etish, barqarorlikni ta'minlashda inson ekologik madaniyatini shakllantirishga oid tadqiqotlar olib borilmoqda. Turli ilmiy-nazariy va mafkuraviy jarayonlardan tahlil etilgan tadqiqotlar, ekologik madaniyat modellariga oid nazariyalar, ta'limotlar va g'oyalar ekologik globallashuv jarayonida yoshlar ekologik madaniyatini yanada takomillashtirishni, uning ekologik ta'lim-tarbiyasiga alohida e'tibor qaratishni va xalqaro standartlarga moslashtirishni ilgari surmoqda.

Shu munosabat bilan o'quvchilar ekologik madaniyatini yuksaltirishning, ta'lim muassasalari va ekologik tarbiyaga aloqador subyektlar vazifalarini optimallashtirishning ijtimoiy mexanizmlarini tadqiq etish zarurati ortib bormoqda.

Asosiy qism. Maktabgacha yoshdagi bolalarga hasharotlar bilan tanishtirish orqali ekologik tarbiya berishda xulq-atvorida ekologik madaniyat, ekologik bilimlar, amaliy ko'nikmalar, estetik tajribalar asosida shakllanadi.

Mamlakatimizda atrof-muhitni muhofaza qilish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish, sanitariya va ekologik holatni yaxshilashni ta'minlash shuningdek, 2030 yilgacha bo'lgan davrda barqaror rivojlanish sohasidagi Milliy maqsad va vazifalarga erishishni ta'minlash maqsadida izchil ishlar olib borilmoqda. "Eng muhim masala – aholining ekologik madaniyatini oshirish haqida jiddiy bosh qotirishimiz zarur. Albatta, bunday muammolarni faqat ma'muriy yo'l bilan hal etib bo'lmaydi, bunga yosh avlod qalbida ona tabiatga mehr-muhabbat, unga daxldorlik hissini tarbiyalash orqali erishish mumkin. ...Ushbu yo'nalishda fuqarolar, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, nodavlat notijorat tashkilotlar hamda ommaviy axborot vositalari bilan jamoat ekologik nazoratini amalga oshirishda hamkorlik qilish samarasini ta'minlashga doir muvofiqlashtirish ishlarini tizimli yo'lga qo'yish zarur"[1. B.392.] Shu sababli barqaror ekologik muhitni yaratishning, o'quvchilar ekologik madaniyatini shakllantirishning yangi zamonaviy modelini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etishning hamda "ekologik shaxs"ni tarbiyalashning ijtimoiy-falsafiy xususiyatlarini asoslab berish muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekistonda ekologik soha bilan bog'liq ilmiy-falsafiy muammolar atroflicha tadqiq qilingan.

Jumladan, H.Ahmedov, S.Mamashokirov, H.Salomova, O'.Tilavov ishlarida barqaror ekologik taraqqiyot va xavfsizlikning milliy, hududiy va global muammolari bayon etilgan. A.Berdimurotova, B.N.Omonov o'z asarlarida Orolbo'yi mintaqasidagi ekologik muammolarga doir ilmiy qarashlarini bayon qilganlar. A.Q.Aymatov, Z.Y.Adilov, S.U.Kistaubayev, Sh.B.Samanova, Z.SH.Yazdonov, U.G'.Saidova, X.Juraqulov, F.Qilichev, A.Qo'ldoshev dissertatsiyalarida esa shaxs ekologik ongini shakllantirish masalalari talqin etilgan.

Maktabgacha yoshdagi bola tirik mavjudotlarga hamdard bo'lishni o'rganishi kerak: jonli mavjudot xafa bo'ladi, uni sevish kerak, hayvonlarga ozor berish mumkin emas, tabiat yaratgan narsalarni yo'q qilishga haqqimiz yo'q. Biz bolalar ongiga o'zimizni o'rab turgan olam, barchamiz yashaydigan ulkan uy kabi tuyg'uni uyg'otishimiz kerak. Ekologik ta'limning asosiy shakllari:

- To'g'ridan-to'g'ri ta'lim faoliyati-Faoliyat bolalarni tabiat bilan tanishtirish ishlarini tashkil etishning yetakchi shaklidir.
- Ekskursiyalar
- Ekologik bayramlar va hordiq

• Kundalik hayotda bolalarni tabiat bilan tanishtirish Bugungi kunda yurtimizda maktabgacha ta'lim sohasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Jumladan "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi, Maktabgacha ta'lim davlat ta'lim standarti, Maktabgacha ta'lim konsepsiyalarining ishlab chiqilishi va tadbiq qilinishi umumiy pedagogik jarayonning muhim qismidir. Har qanday jarayonda bo'lgani kabi tarbiyachilar ham o'zlarida mavjud bo'lgan barcha ta'lim usullari va usullaridan foydalanishga harakat qilishadi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ekologik ta'lim berishning bir necha shakllari mavjuda.

Bular: Vizual, amaliy, og'zaki.

Vizual usul – yuz marta aytishdan ko'ra, bir marta ko'rsatgan ma'qul, ayniqsa, bolalar va ularning tabiat bilan munosabatlari haqida. Ekologik ta'limda vizual usullar: kuzatishlar, rasmlarni ko'rish, modellarni namoyish qilish, slaydshou.

Vizual usullar – bolalarning bilim faoliyati imkoniyatlariga to'liq mos keladi, ularga tabiat to'g'risida jonli, aniq g'oyalarni shakllantirishga imkon beradi.

Amaliy usul – o'yinlar, tajribalar, modellashtirish. Ushbu usullardan foydalanish o'qituvchiga alohida ob'ektlar va tabiat hodisalari o'rtasidagi aloqalar va munosabatlarni o'rnatish orqali fikrlarni aniqlashtirish va chuqurlashtirish, tizimga olgan bilimlarini kiritish imkonini beradi. Amaliy usullar bolalarni ekologik madaniyatga to'liq qo'shilishi uchun juda muhimdir:

1. Modellashtirish. Modellashtirish usuli boshlang'ich va ikkinchi darajali bolalar uchun juda mos keladi. Bu sxemalar, belgilar, figuralar yoki tasvirlar yordamida haqiqiy narsalarni (hodisalarni) almashtirish. Simulyatsiya bolalarga o'rganilayotgan obyekt to'g'risida umumiy tushuncha berishga yordam beradi.

2. Tajribalar va tajribalar. Ekologik ta'limdagi tajriba - bu o'rganilayotgan obyektning maxsus yaratilgan sharoitlarda kuzatish. Tajribaning maqsadi va maqsadi bo'lishi kerak. Tajriba jarayoni, shuningdek texnologiyalar va vositalarni o'ylab ko'rish kerak. Tajribaning o'zi mantiqiy ravishda og'zaki yoki yozma ravishda to'ldiriladi.

3. Atrof-muhit o'yinlari. Didaktik, mobil, ish stoli yoki og'zaki - o'yin, bu materialni bilish, bilish va mustahkamlashdir. O'yin ekologik tarbiya usuli sifatida bolalar bog'chasi o'qituvchilari tomonidan keng qo'llaniladi, chunki o'yin maktabgacha yoshdagi etakchi faoliyatdir.

Og'zaki usul – hikoyalar, badiiy asarlar, suhbatlar, og'zaki usullar bolalarda tabiatga nisbatan emotsional ijobiy munosabatni shakllantirishga yordam beradi.

Tajriba- Bu maxsus tashkil etilgan sharoitda olib boriladigan kuzatuv.

Tajriba nafaqat bolalarda tabiatga bo'lgan qiziqishni shakllantirishga yordam beradi, balki kuzatuvchanlikni, aqliy faoliyatini rivojlantiradi. Har bir eksperimentda kuzatilgan hodisaning sababi aniqlanadi, bolalar hukmlarga, xulosalarga olib boriladi.

Ekskursiya- asosiy faoliyat turlaridan biri va maktabgacha yoshdagi bolalarni ekologik tarbiyalash bo'yicha ishlarni tashkil etishning maxsus shakli. Ekskursiyalarning afzalligi shundaki, ular bolalarni tabiiy sharoitda tabiat obyektlari va hodisalari bilan tanishtirishga imkon beradi.

Ekskursiyalarda bolalar o'simliklar, hayvonlar va shu bilan birga ularning yashash sharoitlari bilan tanishadilar, bu esa tabiatdagi munosabatlar to'g'risida birlamchi g'oyalarni shakllantirishga yordam beradi. Bolalarni estetik tarbiyalashda, ularning tabiat hodisalari va obyektlariga estetik munosabatini shakllantirishda ekskursiyalarning o'rni katta.

Davlat tomonidan bolalarning maktabga tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan minimal talablarga shaxsni o'rab turgan barcha narsalar tabiat ekanligini anlash hamda bunga mevali daraxtlar (olma, uzum, shaftoli, nok, gilos, olcha va boshqalar), gullar (atirgul, rayhon, ra'no, sadbarg, lola), sabzavot va poliz ekinlari (pomidor, bodring, kartoshka, piyoz, sabzi, karam, qovun, tarvuz, qovoq va boshqalar) va xonaki o'simliklarni farqlash; uy hayvonlari (qo'y, sigir, ot, eshak, it, mushuk, echki); yovvoyi hayvonlar (bo'ri, tulki, ayiq); hasharotlar (ninachi, arii, kapalak, chumoli, qo'ng'iz va boshqalar); qushlar (qaldirg'och, chumchuq, musicha, kabutar, bulbul, qarg'a, to'ti va boshqalar)ni bir-biridan farqli ekanligini ajrata olish, tog', daryo, ko'l, bog', buloq, gulzor, yaylov, ekin maydonlari, havo, suv, quyosh, shamol, qor, yomg'ir, bulut, yulduz, oy haqida yoshiga mos ravishda tasavvurga ega bo'lish singarilar kiradi.

Demak, yoshlarda tabiatga nisbatan muhabbat uyg'otish masalasi o'tmishning ham, bugungi kunning ham, kelajagimizning ham dolzarb muammolari bo'lib qolaveradi. Ekologik tarbiya inson hayotida ham ijtimoiy, ham biologik, ham estetik ahamiyat kasb etadi. Ekologik tarbiyaning ijtimoiy ahamiyati shundan iboratki, inson bevosita tabiat qo'ynida yashaydi, tabiatdagi barcha moddiy resurslar bilan doimiy muloqotda va munosabatda umr kechiradi. Ular orasida ana shu murakkab munosabatlar tizimi «hayot» degan nom bilan ataladi. Tabiat inson hayoti mavjudligining, davomiyligining garovidir.

Lekin ayni paytda inson ham tabiatning saqlab qolinishida, asrab-avaylanishida eng muhim rol o'ynovchi asosiy kuch sohibidir. U o'zining ongi, aql-idroki bilan tabiatni yanada boyitish, uning resurslaridan oqilona, tejaktergab foydalanish, tabiat predmetlarining buzilib, yo'qolib, ifloslanib ketmasligiga kafolat berish zarur. Agar inson va tabiat orasidagi ijtimoiy munosabat muvozanati buzilsa, bundan yo tabiat, yo inson albatta qattiq zarar qiladi.

Ekologik tarbiyaning ekologik ahamiyati shundaki, inson tabiatning bir bo'lagi bo'lganligi bois, uning tabiiy-biologik ehtiyojlari ham to'g'ridan-to'g'ri ona tabiatning moddiy boyliklari va go'zalliklari orqali qoniqish topadi.

Insonning biologik yashashi uchun muhim bo'lgan asosiy vositalar – yer, havo, suv, o'simliklar va hayvonot dunyosidan olinadigan oziq-ovqat hamda kiyim-kechak mahsulotlari; yorug'lik va issiqlik manbalari barchasi tabiatning odamzotga ko'rsatgan bebaho sahovatidir.

Ularsiz shu inson yashay olmaydi. Shunday ekan, birlamchi zaruriyatlarning har qancha tozaligi, ifloslanmasligi, yo'qolib, nobud bo'lib ketmasligi inson umrining ham uzayishiga kafolatdir. Qolaversa, inson ulardan ma'naviy zavq va bahra olib yashaydi. Go'zal tabiat manzaralari inson hiy-tuyg'ulariga shu qadar ta'sir ko'rsatishga qodirki, buning natijasida inson qalbida yo shogirdlik hissi jo'sh uradi, yo u mo'y qalamni olib, shu go'zallikni qog'ozda abadiy muhrlab qolishga jazm etadi. Inson o'zining tabiat bilan yaqinligini azaldan his etib keladi.

Shuning uchun imkon qadar unga yaqinlashishga, u bilan til topishishga xarakat qiladi.

Inson chuqur qayg'uga botganida ham, aksincha, juda quvongan kezlarida ham o'zini faqat tabiat og'ushiga otgisi keladi. Tabiat quyidagi: suvliklar bo'yidami, qir-adirgami chiqibmi, toshloqni kezibmi- dilidagi orzu-quvonchiga yoki dardu g'amiga tabiatni o'ziga oshno tutib sirlashadi.

Birorta xonadon yo'qki, uyida yo biror jonivor boqmasa, yo biror o'simlik ekib undirmasa.

Bundan insoniyat nafaqat iqtisodiy balki o'z tabiiy, ma'naviy ehtiyojlarini ham qondiradi.

Odamlar foydali va chiroyli jonivor va o'simliklarni, hasharotlarni uy sharoitida parvarish qilib, bunday har tomonlama bahra oladilar va o'z estetik didlarini tarbiyalab boradilar. Insonning tabiat sahovatini his etishi, uning sahovatidan ta'sirlanish ekologik tarbiyani nafaqat ijtimoiy-biologik, balki estetik zaruriyatga ham aylantirib qo'yadi. Chunki, tabiat insonning his-tuyg'ulariga ta'sir etuvchi asosiy manbaadir. Inson tabiat go'zalliklaridan zavqlansa, bag'ri dili ochiladi, ijodkorlik qobiliyati rivoj topadi. Aksincha, inson tabiatdagi ko'rimsiz, xunuk narsalarga duch kelsa yoki uning go'zal manzarasi toptalganining guvohi bo'lsa, dili xufton bo'ladi, g'azabi jo'sh uradi. Shuning uchun tabiat go'zalliklarini asrab-avaylash inson hayoti uchun muhimdir.

Ayniqsa, tabiatga munosabat hasharotlar bilan tanishtirish orqali bolalarda tabiatga estetik munosabat uyg'otish o'ta muhimdir.

Xullas, maktabgacha ta'limda hasharotlar orqali ekologik tarbiya berish tarbiyalanuvchilarning sog'lom, go'zallikka oshno bo'lib yashashida muhim o'rin tutadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ekologik tarbiyaning asosiy maqsadi ham ularga tabiatga nisbatan kuchli muhabbat uyg'otishdan iboratdir.

Hasharotlar orqali ekologik tarbiya vositalarini yuqori saviyada o'qitish lozim. Bu borada MTT tarbiyalanuvchilarini O'zbekiston tabiati, tabiiy resurslari, o'simliklar dunyosi, hayvonot olamiga bag'ishlangan asarlar ko'rgazmalarining muntazam tashkil etilishi katta ahamiyat kasb etgan bo'lardi hamda mamlakatning muzeychilik borasidagi imkoniyatlaridan hasharotlar orqali ekologik tarbiya vositasi sifatida foydalanishni takomillashtirish zarur.

REFERENCES

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi – Toshkent: “O'zbekiston”, 2021. – B.392.
2. “Ik qadam” davlat o'quv dasturi. T. 2022 yil.
3. Рахимов Ф. Б., Шарипова М. Б. МЕСТО ИННОВАЦИЙ В РЕШЕНИИ СОВРЕМЕННЫХ ПРОБЛЕМ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ //Academy. – 2020. – №. 5 (56).
4. Шарипова М. Б., Садуллоева М. Б. К. ПРОФЕССИЯ «УЧИТЕЛЬ» И ЕЁ РОЛЬ В ОБЩЕСТВЕ //Проблемы педагогики. – 2020. – №. 1 (46)
5. Шарипова М. Б., Мустакимова Г. А. Наследие мыслителей в эстетическом воспитании учащихся начальной школы //Вестник магистратуры. – 2019. – №. 10-5. – С. 48-49.
6. Ахмедова М. Ш., Шарипова М. Б. ВОСПИТАНИЕ РЕБЕНКА НА ОСНОВЕ НАРОДНЫХ ТРАДИЦИЙ //Молодежь в науке и культуре XXI в.: материалы междунар. науч. – 2016. – С. 118.
7. Шарипова М. Б., Истамова З. Особенности этического воспитания детей дошкольного возраста //Вестник магистратуры. – 2020. – №. 1-5. – С. 39.
8. Шарипова М. Б., Саъдуллаева М. Б. К. РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ //Проблемы педагогики. – 2020. – №. 6 (51).
9. Шарипова М. Б., Ашурова Ф. А. Межличностные отношения в дошкольном возрасте //Вестник магистратуры. – 2020. – №. 1-5. – С. 35
10. Шарипова М. Б., Нейматова Ш. Н. Формирование эстетической культуры воспитанников дошкольных образовательных учреждений //Вестник магистратуры. – 2020. – №. 3-3. – С. 113.

11. Камилова, Г. А., Курбанова, Г. Р., & Джаббарова, С. З. (2020). Особенности формирования педагогических навыков у воспитателей дошкольно-образовательных учреждений. *Academy*, (5 (56)), 25-27.
12. Камилова, Г. А., & Тураева, О. С. К. (2021). ФОРМИРОВАНИЕ ДИАГНОСТИЧЕСКИХ НАВЫКОВ У СТУДЕНТОВ ДОШКОЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ. *Проблемы науки*, (4 (63)), 50-52.
13. Камилова, Г. А., & Курбонова, Г. Р. (2020). Эффективность экологического образования: образование дошкольников с помощью педагогических технологий. *Academy*, (12 (63)), 60-62.
14. Камилова, Г. А., & Курбонова, Г. Р. (2020). ЭФФЕКТИВНОСТЬ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ: ОБРАЗОВАНИЕ ДОШКОЛЬНИКОВ С ПОМОЩЬЮ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ТЕХНОЛОГИЙ. *Academy*, (12), 60-62.
15. Камилова, Г. А. (2021). Развитие системы дошкольного образования. *Вестник науки и образования*, (16-2 (119)), 86-88.
16. Alimovna, K. G. (2022). Laws of Ecological Education. *EUROPEAN JOURNAL OF INNOVATION IN NONFORMAL EDUCATION*, 2(2), 241-244.
17. KAMILOVA, G. (2024). EKOLOGIK TARBIYADA PAREMIOLOGIYA VA UNING XUSUSIYATLARI. *News of the NUUz*, 1(1.1), 83-86.
18. Kamilova, G. A. (2024). PARAMERIK JANRLAR VOSITASIDA EKOLOGIK MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA PSIXOLOGIK YONDASHUV. *Inter education & global study*, (5), 565-5574.
19. Камилова, Г. А. (2023). Мактабгача Таълим Ташкилотларида Экологик Тарбия. *Miasto Przyszłości*, 42, 330-333.
20. Kamilova, G. A., & Rozieva, Z. E. (2022). Botirova. *Ню А. Maktabgacha talim tashkilotlarida bolalarni ekologik-gigienik tarbiyalash imkoniyatlari. Maktabgacha talim-Maktab-Oliy talim konsepsiyasi muammo, yechimlar va istiqbollar xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. Buxoro*, 46-48.
21. Kamilova, G. A., & Rozieva, Z. E. (2022). Botirova. *Ню А. Maktabgacha talim tashkilotlarida bolalarni ekologik-gigienik tarbiyalash imkoniyatlari. Maktabgacha talim-Maktab-Oliy talim konsepsiyasi muammo, yechimlar va istiqbollar xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari. Buxoro*, 46-48.
22. Kamilova, G. (2020). Maktabgacha talim muassasalarida ekologik tarbiyani tashkil etishda integrativ yondashuv. *ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz)*, 1(1).

23. Камилова, Г. А., & Нарзиева, Д. Б. (2022). Повышение экономической грамотности у детей дошкольного возраста с помощью развития коммуникативных компетенций. *Вестник науки и образования*, (8 (128)), 44-46.
24. Камилова, Г. А., & Нарзиева, Д. Б. (2022). КОММУНИКАТИВНЫЕ КОМПЕТЕНЦИИ И ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ГРАМОТНОСТЬ. *Вестник науки и образования*, (8 (128)), 47-50.
25. Kamilova, G. A. Go'Zal Rajab Qizi Qurbonova (2021). *MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIARIGA RAHBARLIK VA BOSHQARISHDA ZAMONAVIY YONDASHUV. Scientific progress*, 2(7), 1149-1153.
26. Kamilova, G. A. (2021). *MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIARIGA RAHBARLIK VA BOSHQARISHDA ZAMONAVIY YONDASHUV. Scientific progress*, 2(7), 1149-1153.
27. Камилова, Г. А., Султонова, М. И., & Бобожонова, М. А. (2023). ПРЕИМУЩЕСТВА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ НОВОЙ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТЕХНОЛОГИИ STEAM В ДОШКОЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ. *Вестник науки и образования*, (5 (136)-2), 41-44.
28. Safarova, S., & Kamilova, G. (2024). *MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING ERKIN FIKIRLASHINI SHAKLLANTIRISHDA INTERFAOL USULLARNING ANAMIYATI. Modern Science and Research*, 3(12), 504-507.
29. Камилова, Г. А., Мухаммедова, М. М., & Жабборова, О. С. К. (2023). МЕТОДИКА СИСТЕМАТИЧЕСКОГО ВКЛЮЧЕНИЯ МЕНТАЛЬНОЙ АРИФМЕТИКИ ЧЕРЕЗ ИГРЫ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ. *Вестник науки и образования*, (5 (136)-2), 38-41.
30. Камилова, Г. А., & Кулиева, Х. Г. (2023). ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ. *Вестник науки и образования*, (4 (135)), 82-84.
31. Jabbarov, I. A. U. (2022). TYPOLOGY AND FUNCTIONS OF A COMPLIMENT. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(6), 854-860.
32. Alimovna, K. G., & Abduraufovna, B. A. (2025). INNOVATIVE APPROACHES TO CREATING A DEVELOPMENTAL ENVIRONMENT FOR PRESCHOOL CHILDREN. *Web of Teachers: Inderscience Research*, 3(3), 1-5.
33. Камилова, Г. А., & Тохирова, Ш. Б. К. (2023). ДИДАКТИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ ОБУЧЕНИЯ ВТОРОМУ ЯЗЫКУ В РАЗВИТИИ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦИАЛА ДЕТЕЙ В ДОШКОЛЬНЫХ

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УЧРЕЖДЕНИЯХ. *Вестник науки и образования*, (4 (135)), 84-88.

34. Kamilova, G. A., & Jo'rayeva, D. R. (2022). Maktabgacha yoshdagi bolalarni sifatli maktab ta'limiga tayyorlash imkoniyatlari,“. *Maktabgacha ta'lim-maktab-oliy ta'lim*” konsepsiyasi: muammo, yechimlar va istiqbollar xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari.
35. Rahmidinovna, Z. D. (2024). THE GOALS AND OBJECTIVES OF INTEGRATED CLASSES IN ELEMENTARY SCHOOL TECHNOLOGY CLASSES AND THE IMPORTANCE OF INTERDISCIPLINARY COMMUNICATION. *European International Journal of Pedagogics*, 4(11), 50-55.